

From Theory to Practice

I. Parshiot in Staccato Presentation

- יתרו
- משפטים
- תרומה
- תצוה

II. Focus on יתרו-משפטים Transition...

A. Review sections of Oral Law

- Interpretations received by Moshe at Sinai
- Laws received by Moshe at Sinai
- Rabbinic interpretation and application of Torah Law
- Gezeirot
- Takanot

III. Case Study: The Laws of Personal Injury

A. Torah Text

שמות כא:כג-כה

עין תחת עין שן תחת שן יד תחת יד רגל תחת רגל
כויה תחת כויה פצע תחת פצע חבורה תחת חבורה

An eye for an eye, a tooth for a tooth, a hand for a hand, a foot for a foot
a burn for a burn, a wound for a wound, a bruise for a bruise.

ויקרא כד: יט-כ

ואיש כי-ייתן מום בעמיתו כאשר עשה כן יעשה לו
שבר תחת שבר עין תחת עין שן תחת שן כאשר יתן מום באדם כן ינתן בו

And if a man inflicts a wound on his fellow, as he did, so shall be done to him:

a break for a break, an eye for an eye, a tooth for a tooth; just as he will have inflicted a wound
on a person, so shall be inflicted on him._

B. Rabbinic Application-Step 1: A Global Transformation

תלמוד בבלי בבא קמא פג:

אמאי? עין תחת עין אמר רחמנא אימא עין ממש!

לא סלקא דעתך... דתניא יכול סימא את עינו מסמא את עינו קטע את ידו מקטע את ידו שיבר את רגלו משבר את רגלו ת"ל מכה אדם ומכה בהמה מה מכה לתשלומין אף מכה אדם לתשלומין

Why does the mishna take for granted that one who causes injury is liable for monetary compensation to the injured party? The Merciful One states in the Torah: "An eye for an eye" (Exodus 21:24).

You might say that this means that the one who causes injury shall be physically punished in kind.

That interpretation should not enter your mind... As a *baraita* teaches: Based on the verse: "An eye for an eye, a tooth for a tooth, a hand for a hand, a foot for a foot" (Exodus 21:24), one might have thought that if one blinds another's eye, the court blinds his eye as punishment; or if one severs another's hand, the court severs his hand; or if one broke another's leg, the court breaks his leg.

Therefore, the verse states: "One who strikes a person," and the verse also states: "And one who strikes an animal," to teach that just as one who strikes an animal is liable for monetary compensation, so too, one who strikes a person is liable for monetary compensation.

Note: The above Talmudic passage launches a multi-page discussion in which a variety of possible texts are offered as the source of monetary compensation for personal injury in Jewish Law.

רמבם משנה תורה: הלכות חובל ומזיק א:

ואף על פי שדברים אלו נראים מענין תורה שבכתב וכלן מפרשין הן מפי משה רבנו מהר סיני. כלן הלכה למשה הן בידינו וכזה ראו אבותינו דנין בבית דינו של יהושע ובבית דינו של שמואל הרמתי ובכל בית דין ובית דין שעמדו מימות משה רבנו ועד עכשו :

And even though these things are apparent from perusal of the written Torah, they are all explained from the mouth of Moshe, our teacher, and they are all laws [given] to Moshe that are in our hands. And like this did our ancestors see that they were judging in the court of Yehoshua and in the court of Shmuel the Ramati and in each and every court that stood from the times of Moshe, our teacher, until today.

Note: The Rambam indicates that this application falls into the realm of "Received Interpretation"

C. Question: But Why Doesn't the Torah Say What it Means?

רמבם משנה תורה: הלכות חובל ומזיק א:ג

זה שנאמר בתורה "כאשר יתן מום באדם כן ינתן בו" אינו לחבל בזה כמו שחבל בחברו אלא שהוא ראוי לחסרו איבר או לחבל בו כאשר עשה ולפיכך משלם נזקו. והרי הוא אומר "לא תקחו כפר לנפש רצח" לרוצח בלבד הוא שאין בו כפר אבל לחסרון איברים או לחבלות יש בו כפר:

The Torah's statement: "If a man disfigures a person, as he has done so shall it be done to him" (Leviticus 24:20), does not mean that we are to injure on this man as he did on the other, but that the offender fittingly deserves to be deprived of a limb or wounded in the same manner as he did, and must therefore indemnify the damage he caused. Furthermore, the Torah says: "You shall accept no ransom for the life of a murderer" (Numbers 35:31), implying that only for a murderer no ransom is accepted, but compensation is taken for the loss of limbs or for injuries sustained.

שמות כא:כט-ל

ואם שור נגח הוא מתמל שלשם והועד בבעליו ולא ישמרנו והמית איש או אשה השור יסקל וגם-בעליו יומת

אם-כפר יושת עליו ונתן פדין נפשו ככל אשר-יושת עליו

Death caused by an individual's negligence should obligate the perpetrator to death. We cannot, however, execute an individual for a crime of inaction-monetary compensation is, therefore, imposed instead.

D. Rabbinic Interpretation-Step 2: Measuring the Immeasurable- Five Potential Payments for Personal Injury

1. עין תחת עין - נזק: עין תחת עין - Lasting Damages

ערוך השלחן חשן משפט תכ:טז

נזק אם חסרו אבר או חבל חבורה שאין סופה לחזור שמין אותו כאלו הוא עבד נמכר בשוק כמה היה שוה קודם שחבל בו וכמה נפחתו דמיו אחר החבלה וכזה יתן לו ואף שהוא אדם חשוב ואינו בגדר שימכור א"ע לעבד מ"מ לענין נזק הכל שוין דמה שזה יותר חשוב מאיש אחר נכנס בכלל בושת דבושת תלוי לפי מה שהוא אדם אבל בנזק הכל שוין אמנם זהו בסתם אדם שאינו בעל אומנות אבל אם היה בעל אומנות משערין הזיקו לפי אומנותו

- Assess individual's decrease in value as servant/slave, resulting from the damages
- For unskilled laborer- fixed value
- For skilled laborer affected by injury-payment determined by change in personal value in field of expertise

2. צער: כויה תחת כויה. Pain

ערוך השלחן חשן משפט תכ"ז-יח

כיצד משערין הצער אם הוא שלא במקום נזק כגון מכה שסופה לחזור אומדין כמה היה לוקח אדם כזה להניח להצטער עצמו בצער כזה דיש אדם שהוא רך וענוג ובעל ממון ואפילו אם היו נותנין לו אף ממון הרבה לא היה מצטער אף צער קל ויש אדם שהוא עמלן וחזק בטבעו ועני ומפני זז אחד מצטער הרבה כן כתב הרמב"ם ז"ל אבל הרא"ש ז"ל כתב מפני ששומא זו רחוקה היא דמעט מן המעט שימצא איש כזה שיקח ממון להצטער עצמו אלא שמין כמו שהיה עליו עונש מאת המלך לעשות לו צער כזה כגון לכוותו בשפוד על צפרנו וכיוצא בזה אומדין כמה היה נותן איש כזה להנצל מזה הצער ושומא זו להוציא ממון מכיסו טובה יותר מהשומא ליטול ממון להניח לצער עצמו:

וכיצד שמין צער במקום נזק והרי כבר שילם לו נזק בעד האבר שמין אותו כך כגון שקטעו אצבעו אומדים אם אדם זה היה עליו עונש לחסרו אצבע זה כמה היה נותן שלא לקטוע לו האצבע בסייף אלא בסם כדי שלא יצטער הרבה ומה שיש בין זל"ז משלם לו ואין לשום להיפך במי שנתחייב שיאבדו אצבעו זה בסם כמה ירצה ליקח ממון לחתוך לו בסייף דאין אדם לוקח ממון בעד צער גדול כזה [טור] ובזה גם הרמב"ם מודה דאינו דומה לצער כויה [נ"ל]:

- When no permanent injury is caused and, consequently, no נזק paid: The Rambam maintains that assessment is based on how much an individual similar to the victim would demand to be paid to willingly endure the pain of this injury. The Rosh, in contrast, argues that we assess how much an individual would pay to escape the pain of such an injury.
- In a case of lasting injury, where נזק is paid, assessment of צער is based on how much an individual would pay to avoid the pain associated with this injury.

3. שבת: שבתו יתן. Lost Wages

ערוך השלחן חשן משפט תכ"ז-י

ובשבת יש שני אופנים בהשומא דאם לא החסירו אבר אלא שהוא בטל ממלאכה כל ימי חליו השבת הוא פשוט לשום כמה הפסד עולה לו ביטולו וישלם לו כפועל בטל כמו שיתבאר אבל כשהחסירו אבר ואינו ראוי למלאכה הקודמת ובעד זה משלם לו נזק האבר כמ"ש א"כ אין לו לשלם השבת ממלאכה כזו ולכן כתב הרמב"ם ז"ל בפ"ב מחובל זל"ל כיצד משערים השבת אם לא חסרו אבר אלא חלה ונפל למשכב או צבתה ידו וסופה לחזור נותן לו שבתו של כל יום ויום כפועל בטל של אותה מלאכה שבטל ממנה ואם חסרו אבר כגון שקטע ידו נותן לו דמי ידו שהוא הנזק ושבת רואין אותו כאלו הוא שומר קשואין ורואין כמה הוא שוכר שומר קשואין בכל יום ועושים חשבון כל ימי חליו של זה ונותן לו וכן אם קטע רגלו רואין אותו כאלו הוא שומר על הפתח סימא את עיניו רואין אותו כאלו היא טוחן בריחים וכן כל כיוצא עכ"ל וכ"כ רבינו הב"י בסעיף י"ז דשבת בחסרון אבר הוא לפי המלאכה שיהיה ראוי אחר שיבירא משלם לו עבור ביטולו ממלאכה כזו בכל ימי חליו וממילא דבחסרון יד הוא ראוי לשומר קשואים ובחסרון רגל אינו ראוי לזה ועדיין ראוי לישב בפתח ובחסרון שתי עיניו אינו ראוי גם לזה ואינו ראוי רק לטחון בריחים [מ"ש הסמ"ע דבחסרון רגל אחת ראוי לשומר קשואים צע"ג]:

וכתב הטור דזהו דוקא בסתם בני אדם שאינם בני אומנות דודאי אינו ראוי אחר חסרון האבר למלאכה שקודם זה אבל אם הוא בעל אומנות ואומנתו הוא באופן שהוא ראוי גם אחר חסרונו כגון אם הוא מלמד

תינוקות וראוי למלאכה זו גם אחר חסרון ידו ורגלו וכן אם היה נוקב מרגליות ושיבר את רגלו ראוי למלאכה זו כקודם שבירת רגלו שמין השבת לפי המלאכה הקודמת ומ"מ נזק משלם לו כמו לסתם בני אדם אע"פ שלפי מלאכתו אין הפסד בפרנסתו כמ"ש בסעיף ט"ז

ובמה שכתב הרמב"ם ז"ל דנותן לו שכרו כפועל בטל כתב הטור דנותן לו כפועל בטל של אותה מלאכה דבטל ממנו ורואין כמה היה רוצה ליקח ויהיה בטל וזה תלוי כפי מה שהוא מלאכתו שיש מלאכה כבדה ושכרה מועט שהיה לוקח מעט שישב בטל ויש מלאכה קלה ששכרה הרבה וצריכין ליתן לו הרבה שישב בטל עכ"ל ומה שהאריך כאן הטור יותר מבסי' רס"ה ושל"ד ושל"ה וביו"ד סי' שי"ב נ"ל דקמ"ל דלא מיבעיא הני כוליה דמרצון עצמו נחית לזה או ע"פ גזירת התורה כמו בהשבת אבדה דסי' רס"ה או ראיית בכור ביו"ד שם דודאי שמין להקל על השני אבל כאן דהשני מזיק הוא נהי דאמרו חז"ל לשום לו כפועל בטל מ"מ לא נשום ליה בדבר מועט אפילו במלאכה כבדה ושכר מועט קמ"ל דאין חילוק ועמ"ש בסי' רס"ה :

- In a case where no permanent injury is caused and, consequently, no נזק paid: The Rambam maintains that שבת is determined by computing lost wages over the period of recuperation.
- In a case of lasting injury, where נזק is paid, שבת is determined by minimum wage.
- The Tur maintains that in a case of lasting injury where the victim will still be able to perform his previous profession, computation is based on the loss of wages in that profession. Moreover, the Tur maintains that, in all cases, the computation is not based directly on lost wages, but on the basis of how much an individual would pay not to have to work.

4. רפואי: Medical Bills

ערוך השלחן חשן משפט תכ:כב-כג

רפוי כיצד משערין והנה מעיקר הדין לא היה צריך לרפוי שום אומדן דישכור לו רופא שירפאנו בכל יום עד שיתרפא ודמי הרפואות יתן לו בכל יום ויום אלא שמ"מ אמרו חז"ל [החובל צ"א]. שיאמדו את המשכת מחלתו בכמה ימים יתרפא מחולי זה וכמה הוא צריך ומוסרן לב"ד [ש"מ] ולא לידו ואף אם יאמר הנחבל תן לי שכר הרופא ואני ארפא א"ע יכול החובל לומר לו שמא לא תרפא עצמך יפה ויקראו הבריות אותי מזיק ואם היה מתגלגל בחליו והולך ונתארכה המחלה יתר מכפי שאמדוהו אינו מוסיף לו כלום וכן אם הבריא מיד אין פוחתין ממה שאמדוהו וכן השבת אומדין אותו כמה תתארך המחלה ונותן ליד הניזק הכל מיד ובין שנתארכה המחלה ובין שנתקצרה אינו מוסיף ואינו גורע:

וכתב הרמב"ם ז"ל שדבר זה תקנה הוא להמזיק ומה תקנתו בזה כמ"ש דאף אם תתארך המחלה לא יוסיף לו ואף שיכול להיות גם להיפך ויהיה הפסד למזיק מ"מ זה אינו שכיח דברוב חולים אינו נפחת זמן המחלה מהאומדנא והרבה פעמים שמתארך [סמ"ע] ועוד דאם לא יאמדו אותו יתירשל הנחבל ברפואתו ויארץ בעצמו המחלה באופן שלא יוודע לאדם שהוא בעצמו גרם לו [שם] אבל כשידע הנחבל שיותר מהאומדנא אין המזיק מחוייב ליתן יראה להתחזק בעצמו וטעם זה יש בשבת ג"כ אמנם מדברי רש"י ז"ל שם מתבאר לי דזהו להחמיר על המזיק כדי שלא יצטרך לבקש ממנו בכל יום ויום שבתו ורפואתו ויש מגדולי ראשונים דס"ל דאינו נותן השבת והרפוי רק לכל יום והאומדנא צריך כדי לשכור רופא על כל זמן מחלתו לבלי להצטרך לשכור רופא בכל יום וממילא דגם השבת בהאומדן כיון דהאומדן מוכרח להרפוי וזהו דעת הגאון [בש"מ שם] ועוד דגם מטעם השני שבארנו להרמב"ם יש תועלת להמזיק בהאומדנא אף לא הובאה דעה זו בפוסקים:

- Although by all rights, the victim should be reimbursed for medical bills on a daily basis through his period of recuperation, the rabbis decreed that an assessment should take place at the outset.
- According to most authorities, this assessment is designed to protect the perpetrator from potential abuse by victim, and consists of a global estimation of all medical bills directly related to the injury. This sum is paid in advance to the court and is meted out under their authority. Some scholars also perceive protection for the victim in this decree, ensuring that he will not have to “chase after” payment from the perpetrator.
- Yet other authorities view the rabbinic decree differently, maintaining that the assessment is limited to the procurement of “dedicated” medical care. Once caregivers are under contract, however, further payment is distributed on a daily basis.

5. בשת: ושלחה ידה - Embarrassment (Mental Anguish)

ערוך השלחן חשן משפט תכ:כב-כג

כיצד משערין הבושת הכל לפי המבייש והמתבייש שאינו דומה מתבייש מהקטן למתבייש מאדם גדול ומכובד דכשהמבייש אינו מכובד בושתו מרובה ויש מרבותיו שפרשו דעיקר בושת מרובה הוה מאדם בינוני דמאדם מזולזל אין הבושת נחשב שדבריו אינם נחשבים ומאדם גדול בתורה או בעושר או מכובד בין הבריות ג"כ אין הבושת גדול כל כך מפני ההיפך שמאיש כזה כדאי לפעמים לקבל בושה אבל מאדם בינוני הבושה גדולה דדבריו נחשבים ואינם לכבוד וכן המתבייש לפי מה שכבודו גדול בושתו יותר מרובה המבזה כהן בושתו מרובה מישראל דהא ישראל מחוייב לחלוק לו כבוד וכן כשהכהן הוא המבייש בושתו יותר משל ישראל לפי ערך מעלתו:

- The most subjective of the five payments, the assessment of בשת is dependent on the social status of both the perpetrator and the victim, respectively.

IV. A Critical Aside: “My Son, the Doctor

A. Permission to Heal

תלמוד בבלי בבא קמא פה.

דתניא דבי ר' ישמעאל אומר: ורפא ירפא מכאן שניתן רשות לרופא לרפאות

B. Obligation to Heal

רמבם פרוש המשניות נדרים ד:ד

לפי שהוא מצוה ר"ל חיוב הרופא מן התורה לרפאות חולי ישראל וזה נכלל בפ"י מ"ש הפסוק והשבותו לו לרפאות את גופו שהוא כשרואה אותו מסוכן ויכול להצילו או בגופו או בממונו או בחכמתו: